

ВАРТІСНА КОМПОНЕНТА ОСВІТНЬОЇ ПОСЛУГИ: НАБЛИЖЕННЯ ДО ЄВРОПЕЙСЬКОГО ВИМІРУ

Наливайко Н. Я., старший викладач;

Карпенко Д. В., студентка

ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»

Приєднання України до європейської науково-освітньої співдружності у рамках Болонської угоди зумовлене розумінням координаторами системи освіти та її провідними фахівцями усіх переваг як для загальнодержавного науково-освітнього потенціалу, так і для кожного окремого громадянина.

Вступ до Болонського процесу відкриває нові можливості випускникам вищих навчальних закладів у вирішенні питань їх працевлаштування та підвищення їх конкурентоспроможності на європейському ринку праці. Тому важливим завданням українських закладів освіти, які спрямовують вектор діяльності у зоні європейської співдружності, є проведення глибокого і всебічного аналізу діючої системи планування та організації, моніторингу та експертизи якості навчального процесу у порівнянні з європейськими стандартами.

Суттєвим аспектом Болонського процесу є лібералізація «освітнього меню» (набору дисциплін для формування системи знань, умінь та навичок) і його проектування у відповідності до здібностей, бажань та інтересів кожного студента. Набір дисциплін, що пропонуються навчальним закладом його студентам для вивчення, ділиться на три групи: обов'язкові за змістом і терміном вивчення; обов'язкові із свободою вибору терміну вивчення і абсолютно вільною для вибору (рис. 1).

Рис. 1. «Освітнє меню» навчання за Болонським процесом, як система навчальних модулів

При цьому, як позитивне, можна відмітити можливість наповнювати студентом кожний навчальний модуль дисциплінами з усіх трьох груп «освітнього меню».

Поступово у національну практику ввійшла спеціальна одиниця європейської кредитно-трансферної системи (ECTS) – *кредит*, призначена для обліку обсягу знань, наданих студенту в процесі вивчення кожної окремої навчальної дисципліни.

Цілком позитивним є те, що кредитно-модульна система передбачає збереження логічної послідовності вивчення тих чи інших дисциплін, як окремих змістовних модулів (ЗМ), які за їх логічним наповненням окремими змістовними модулями об'єднуються у навчальні модулі (НМ). При цьому для кожного окремого змістовного модулю надаються *кредити* (К) у формі навчальних годин, виділених для вивчення його змісту.

Основною метою впровадження системи кредитів є уніфікація вимог до обсягів знань, які отримують студенти в різних навчальних закладах, забезпечується можливість продовження їх навчання у будь-якому іншому навчальному закладі з урахуванням первинно отриманих кредитів за накопичувальною схемою.

Запровадження такої системи поставило перед викладачами в число особливо актуальних питання забезпечення міжпредметних зв'язків, а перед студентами – виявлення спроможності самостійного навчання та самоконтролю рівня здобутих знань та вмінь. Беручи до уваги об'єктивне зростання вартості освітніх послуг, на нашу думку, необхідно зведення розуміння вартості одного кредиту для навчальних закладів з існуючими системами фінансування (оплата за навчання, бюджетне фінансування та змішана) до спільного знаменника. Не залежно від фінансування вартість одиниці кредиту повинна розраховуватися за одним алгоритмом, оскільки тільки за цієї умови можливе однозначне визначення і зіставлення конкурентоспроможності навчальних закладів і фахівців, які підготовлені ними.

Кредити, як одиниця вимірювання вартості освітньої послуги, повинні мати відповідну оцінку, необхідну для двох цілей:

– для визначення конкретного *обсягу знань*, наданих студенту у вигляді освітньої послуги (рік з кожного навчального модуля);

– для визначення *вартості одиниці обсягу знань*, створеної інтелектуальною діяльністю викладачів-науковців з використанням усіх інших ресурсів навчального процесу (кадрових, інформаційних та матеріальних), тобто як ціну освітньої послуги, наданої у певних умовах функціонування навчального закладу у грошовій оцінці.

В національній практиці використовується лише *кількісна оцінка*, в той час як у європейських країнах використовують грошовий вимірник для кожного кредиту. Тому, на думку авторів, ігнорування розуміння *грошової оцінки* кредиту не може забезпечити ВНЗ у повному обсязі впровадження кредитно-модульної системи в державі з метою інтеграції у європейський освітянський простір. При цьому, слід розуміти, що кількісна оцінка навчального кредиту залишаються базовою для розрахунку його грошової вартості.

Вартість навчального кредиту у грошових одиницях повинна розглядатися як основа ринкових відносин студента з ВНЗ і бути показником для внутрішнього моніторингу рівня конкурентоспроможності навчального закладу на ринку освітніх послуг незалежно від джерел фінансування.

З цією метою авторами пропонується корегування процесу проектування «освітнього меню» та визначення його вартості за такими етапами:

- проектування змістовних модулів;
- проектування навчальних модулів;
- калькулювання вартості одного кредиту з метою визначення собівартості освітньої послуги.

Отже, оскільки освітні послуги потребують відповідного використання ресурсів, то вони повинні бути відповідним чином оцінені. Об'єктом витрат, у вищому навчальному закладі має бути не просто окрема спеціальність (сегмент, що потребує вимірювання), а кожний окремий кредит, що дозволить студенту вільно обирати ВНЗ для отримання послуг за відповідними кредитами з урахуванням їх вартості та якісних оцінок.

Для подальших наукових досліджень актуальними автори вбачають вирішення таких питань: визначення статусу ВНЗ, котрий видає диплом як базового; реструктуризація навчального процесу; визначення показників для оцінки якості послуг, що пропонуються студентам; стандартизація змісту навчання у межах кредиту за базовими дисциплінами; зарахування «базовим» ВНЗ кредитів, одержаних за модулями у інших ВНЗ.